

PROJECTES I ACTIVITATS

per a centres educatius

Juny 2025

Servei d'informació, educació i voluntariat ambiental

**Reserva Natural de Mas de Melons i els Secans de la
Plana de Lleida**

Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica

**Reserva Natural
Mas de Melons**

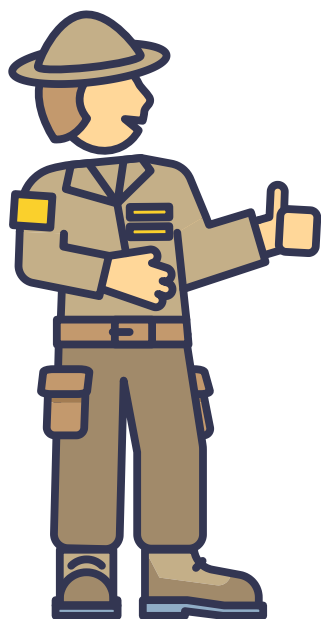

**Generalitat
de Catalunya**

Presentació

El **Servei d'educació ambiental** de la Reserva Natural de Mas de Melons i els Secans de la Plana de Lleida tenim la finalitat de **conscienciar** sobre els valors naturals i culturals d'aquests espais naturals, **implicar** a tota la població en la seva conservació i **millorar-ne** el seu coneixement.

Per fer-ho, hem dissenyat aquesta **oferta pedagògica**.

Us presentem les seves activitats i projectes:

- 1 **projecte globalitzador** pel 2n trimestre d'ESO
- 1 **activitat** per infantil i primària
- 3 **activitats** per a Cicle Superior de Primària i també ESO

És una proposta dinàmica i pot anar incorporant noves activitats al llarg del curs.

Totes les activitats estan subvencionades, exceptuant el transport

Reserva Natural
Mas de Melons

Generalitat
de Catalunya

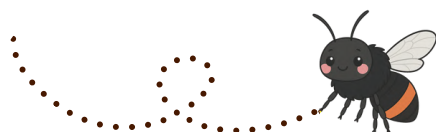
Projecte globalitzador d'ESO

Un refugi per a òsmies, les abelles que no fan mel

**Com podem explicar que la biodiversitat i
l'agricultura van de la mà?**

Un bon exemple són les abelles solitàries com l'*Osmia cornuta*.
Tot i que no fan mel, són grans pol·linitzadores de plantes que
floreixen a finals d'hivern, com l'ametller — un arbre molt present
als nostres secans.

Construïm refugis d'insectes als
centres per tal d'afavorir la
presència d'aquests
pol·linitzadors.

Projecte

**Reserva Natural
Mas de Melons**

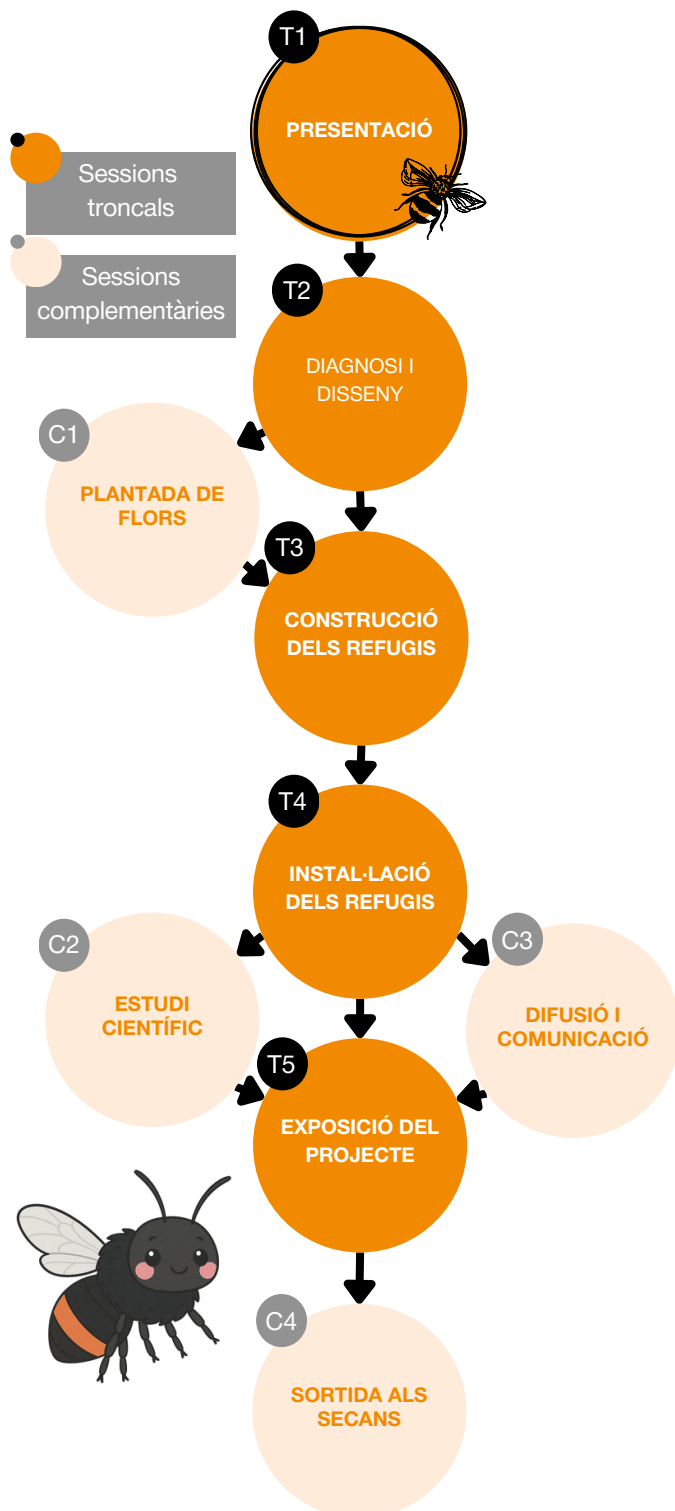

**Generalitat
de Catalunya**

Col·labora:

BioPonent
pagesia familiar ecològica

T1 Contextualització dels secans i dels pol·linitzadors. Creació de grups d'experts.

T2 Debat i diagnosi per part dels grups d'experts. Disseny dels refugis i planificació del material.

T3 Taller de tecnologia: construcció de refugis d'insectes amb fusta i canyes.

T4 Visita dels informadors ambientals al centre, portant les crisàlides d'òsmies. Instal·lació dels refugis.

T5 Exposició, per grups, dels resultats del projecte i de les activitats complementàries (si escau).

C1 Plantada d'espècies autòctones de plantes amb flor al pati/entorn del centre educatiu.

C2 Disseny experimental del seguiment de les òsmies i tractament de dades estadístiques.

C3 Tria de recursos per comunicar i difondre els resultats del projecte i els seus valors.

C4 Sortida a un dels espais naturals protegits dels Secans de la Plana de Lleida.

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Col·labora:

BioPonent
pagesia familiar ecològica

Objectius:

- Empoderar a l'alumnat en la conservació de la biodiversitat, enfocant-se en la dels pol·linitzadors.
- Vincular el currículum a la realitat de l'entorn.
- Educar sobre els valors naturals, culturals i socials dels Secans de la Plana de Lleida i la Reserva Natural de Mas de Melons.

Aquest projecte globalitzador està pensat per poder adaptar-se a les capacitats, realitats i interessos de cada centre educatiu. Les sessions serien autogestionades pel professorat i nosaltres donariem suport amb la preparació (formació, planificació, recursos educatius, etc.).

La seqüència d'activitats està dissenyada en **5 sessions troncales** i **4 sessions complementàries** (opcionals). Es podran treballar diverses competències transversals, sabers i competències específiques de diverses assignatures, desenvolupant el projecte de forma interdisciplinària i oberta.

Ubicació

Als centres educatius, tant a les aules com al pati/entorn

Possibilitat de sortida a un dels Secans de la Plana de Lleida o a Espais Naturals propers al centre.

Durada

Durada aproximada d'entre 15 i 30 hores (unes 3 hores per sessió)

Els horaris d'inici i final poden variar en funció del que s'acordi amb el centre.

Temporalitat

De desembre a març (segon trimestre) - es pot ampliar al tercer

Segons les condicions climàtiques, les quals afecten al cicle biològic de les òsmies i també segons el nombre de sessions complementàries.

Nivells educatius

ESO

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Col·labora:

BioPonent
pagesia familiar ecològica

Activitat al centre educatiu o sortida

La pol·linització de les papallones

Una activitat per conèixer les espècies del nostre entorn i la seva importància

Adreçada a alumnes d'educació infantil i/o primària, pot realitzar-se tant com a **taller** al centre educatiu o com a **sortida** a la Reserva Natural de Mas de Melons.

Aquesta activitat està dissenyada per poder vincular-se i promoure el projecte "**Jardins de Papallones**".

Ubicació

Al mateix centre educatiu o al Centre d'Interpretació de la Reserva Natural Parcial de Mas de Melons, Castellans, Garrigues, Lleida

Durada

Aproximadament de 1h30' a 2h si es fa al centre educatiu, de 3h a 4h si es fa sortida a Mas de Melons

Els horaris d'inici i final poden variar en funció del que s'acordi amb l'escola

Temporalitat

Des de març fins a inicis de juny
Per a evitar el fred i la calor

Nivells educatius

Educació infantil i primària

Activitat

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Col·labora:

L'activitat es divideix en **3 fases**. La quantitat i profunditat de continguts de cadascuna d'elles es pot ajustar al nivell educatiu de l'alumnat, ja sigui infantil, primària o ambdós.

1

INTRODUCCIÓ

L'activitat començarà amb una breu explicació dels espais naturals protegits. Es segueix amb un joc de coneixença on cada participant diu la seva fruita preferida, vinculant-les amb la pol·linització de les papallones. S'ensenyaran les espècies més comunes d'aquestes a partir de fotografies.

2

IDENTIFICACIÓ DE PAPALLONES

AL CENTRE EDUCATIU:

La identificació tindrà lloc al pati del centre o a un parc proper on hi hagi flors. Es realitzarà un breu itinerari d'uns 15-30 minuts per ensenyar a capturar-les amb cura per poder identificar-les.

Tant si l'activitat es realitza a un lloc o altre, la identificació es pot fer utilitzant la metodologia de seguiment del projecte "Jardins de Papallones", per tal d'ensenyar a replicar-la de manera autònoma

A LA RESERVA NATURAL:

Es realitzarà un itinerari dins de l'espai natural de fins a 1h (depenent de l'edat de l'alumnat i de les condicions meteorològiques), treballant amb major profunditat les espècies i l'hàbitat natural.

3

EL BINGO DE LES FLORS

L'activitat acabarà amb un joc en grups on els alumnes simularan ser papallones i recol·lectar el pol·len de diverses flors (fitxes) per tal de completar unes fitxes de bingo. Un cop trobades totes, s'explicarà la formació dels fruits gràcies a la pol·linització de les papallones i d'altres animals. A la Reserva es pot realitzar una activitat d'ampliació sobre els hàbitats i biodiversitat.

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Col·labora:

Ruta interpretativa estil gimcana

El tresor de Mas de Melons: descobrint la bellesa d'un paisatge subestèpic

Una gimcana didàctica basada en fets reals...

"El paisatge de secà pot acabar desapareixent per culpa del canvi climàtic, la sobreexplotació agrícola i la pèrdua de biodiversitat. Trobareu la Clau de la Restauració?"

Ubicació

Reserva Natural Parcial de Mas de Melons,
Castelldans, Les Garrigues, Lleida

Durada

Aproximadament 3h30min, començant a les 9:30h i acabant a les 13h.
Els horaris d'inici i final poden variar en funció del que s'acordi amb l'escola.

Temporalitat

A l'octubre i novembre i des de març a maig.
Per a evitar el fred i la calor.

Nivells educatius

Cicle superior de primària i ESO

Activitat

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

És una ruta circular d'uns 4km i sense desnivell amb dinàmiques grupals a l'aire lliure, recorrent indrets de la Reserva Natural de Mas de Melons, i té quatre blocs:

1

CONÈIXER
PER GESTIONAR
(FLORA)

Descobrim i desmitifiquem la flora de secà: parlem dels cultius tradicionals de secà, les adaptacions al clima mediterrani de la vegetació de la Reserva i els usos tradicionals de les plantes.

2

CONÈIXER
PER GESTIONAR
(FAUNA)

Descobrim la fauna de la Reserva i parlem de la importància de la xarxa tròfica, fent èmfasi en la importància de cada ésser viu. Parlem sobre la desaparició dels depredadors com el llop o el linx i la funció que farien a la Reserva.

3

**L'OMBRA DE
L'IMPACTE HUMÀ**

Parlem sobre els impactes antròpics i com ens afecten a nivell global i local. Veiem com aquests impactes repercuteixen sobre la fauna i flora de la Reserva i fem èmfasi en com aquests impactes ens repercuteix a nivell individual, no només global.

4

GESTIONAR
PER SOBREVIVRE

Parlem sobre com mitigar els impactes: es dóna peu a la reflexió per deixar de banda l'individualisme, proposant mesures a nivell comunitari i individual.

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Ruta interpretativa estil gimcana

El llegat ocult del Cogul

Una gimcana didàctica multiàmbit

“Un antic pergamí ha revelat pistes sobre un misteriós llegat amagat en el territori. Però només els qui coneguin bé la història, la natura i els vestigis dels avantpassats podran trobar-lo!”

Ubicació

Al Centre d'Interpretació d'Art Rupestre del Cogul (Roca dels Moros) i voltants de la vall del riu de Set, El Cogul, Les Garrigues, Lleida

Durada

Aproximadament 3h30min, començant a les 9:30h i acabant a les 13h.
Els horaris d'inici i final poden variar en funció del que s'acordi amb l'escola.

Temporalitat

A l'octubre i novembre i des de març a maig.
Per a evitar el fred i la calor.

Nivells educatius

Cicle superior de primària i ESO

Activitat

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

És una ruta circular d'uns 4km i amb poc desnivell amb dinàmiques grupals, principalment a l'aire lliure, recorrent la història i la natura de la vall del riu de Set, i té cinc blocs:

1

EL MISSATGE OCULT DE LES PINTURES

Descobrim els diferents vestigis artístics que ens van deixar els habitants del Cogul a la Roca dels Moros fa molts anys: pintures de l'epipaleolític i neolític, gravats ibers i romans.

2

ENTRE BLOCS DE PEDRA

Parlem sobre la importància de les construccions de pedra seca, seguint el fil de la història i el patrimoni humà.

3

EL MISTERI DE LES TOMBES

Visitem unes tombes excavades sobre roca (en desús) de l'Edat Mitjana i reflexionem sobre la societat medieval.

4

LA BELLESA INCOMPRESA

Descobrim la flora de la vall del riu de Set, fent èmfasi en els usos tradicionals de les plantes, la vegetació de ribera, la vegetació típica mediterrània i la problemàtica amb les espècies exòtiques.

5

DESCOBRINT HEROIS EN MINIATURA

Ho enfoquem a la importància dels pol·linitzadors com a petits herois pel gran servei ecosistèmic que realitzen.

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

Ruta interpretativa guiada

Del Cogul a Mas de Melons: 10.000 anys d'un paisatge viu

Un itinerari en sentit cronològic, amb dos personatges com a fil conductor

“En Jan i la Júlia són dos alumnes de batxillerat de l'INS de Borges Blanques, que viuen al Cogul i a Castellldans. Li proposen a la seva tutora un TDR sobre les petjades de les societats humanes al llarg de la història en un territori sovint massa desconegut, fins i tot, per la seva pròpia població.

Amb ells, comprendrem el territori que els envolta a nivell històric, social i natural”.

Ubicació

Començant al Centre d'Interpretació d'Art Rupestre del Cogul (La Roca dels Moros) i finalitzant al centre de la Reserva Natural Parcial de Mas de Melons, Les Garrigues, Lleida

Durada

Aproximadament 6h30min, començant a les 9:30h i acabant a les 16h, amb parada per esmorzar i dinar.

Els horaris d'inici i final poden variar en funció del que s'acordi amb l'escola.

Temporalitat

A l'octubre i novembre i des de març a maig.
Per a evitar el fred i la calor.

Nivells educatius

ESO

Activitat

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

És una ruta linear d'uns 5,5km i amb poc desnivell amb dinàmiques grupals a l'aire lliure i a l'interior, recorrent la història i natura entre El Cogul i Mas de Melons, amb diferents blocs:

1

ACTIVITATS AL CIAR DEL COGUL

Començarem la jornada al CIAR del Cogul, interpretant les pintures rupestres de l'epipaleolític i neolític, i els gravats ibers i romans. Parlarem de la conformació dels paisatges i societats humanes.

2

ACTIVITATS DURANT LA RUTA

Veurem construccions de pedra seca i explicarem la importància d'aquestes construccions. Parlarem de les adaptacions de les poblacions a la sequera del clima mediterrani, molt lligades a la pedra seca (enjubs, cisternes, pous...).

Explicarem la importància de la xarxa tròfica, fent èmfasi en què succeeix si desapareixen certs éssers de la mateixa. Reflexionarem sobre la desaparició dels grans depredadors.

3

ACTIVITATS A MAS DE MELONS

Finalitzarem reflexionant sobre espècies exòtiques i canvi global, lligant-ho a la Revolució Industrial. Farem una recapitulació cronològica dels vestigis que hem anat veient i farem un repàs de la història humana. Resumirem el que hem après per "transmetre-ho al Jan i la Júlia".

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

RESERVEU AQUÍ

Teniu interés en rebre més
informació?

Voleu conèixer més a
fons els **recursos
educatius?**

No dubteu en contactar-nos!

edu.secans.territori@gencat.cat

**Reserva Natural
Mas de Melons**

**Generalitat
de Catalunya**

